

Državni izpitni center

M 0 8 2 7 0 1 1 3

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Petek, 29. avgust 2008

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1**PRAVILNI ODGOVORI
IZBIRNIH NALOG**

številka vprašanja	pravilni odgovor
1	C
2	D
3	B
4	D
5	E
6	B
7	D
8	C
9	B
10	D
11	B
12	C
13	D
14	B
15	D

številka vprašanja	pravilni odgovor
16	E
17	A
18	A
19	E
20	D
21	D
22	E
23	B
24	C
25	B
26	A
27	C
28	D
29	A
30	C

IZPITNA POLA 2

Del A: KRAJŠE BESEDILNE NALOGE

A01

TRANSFORMACIJSKA KRIVULJA

Rešitev:

Literatura: M. Glas. Ekonomija 1: temeljni ekonomski pojmi in procesi. Ljubljana: ZRSS, 2003. Str. 121–134.

- a) Pojasnite, kaj nam prikazuje transformacijska krivulja države Mazurije.

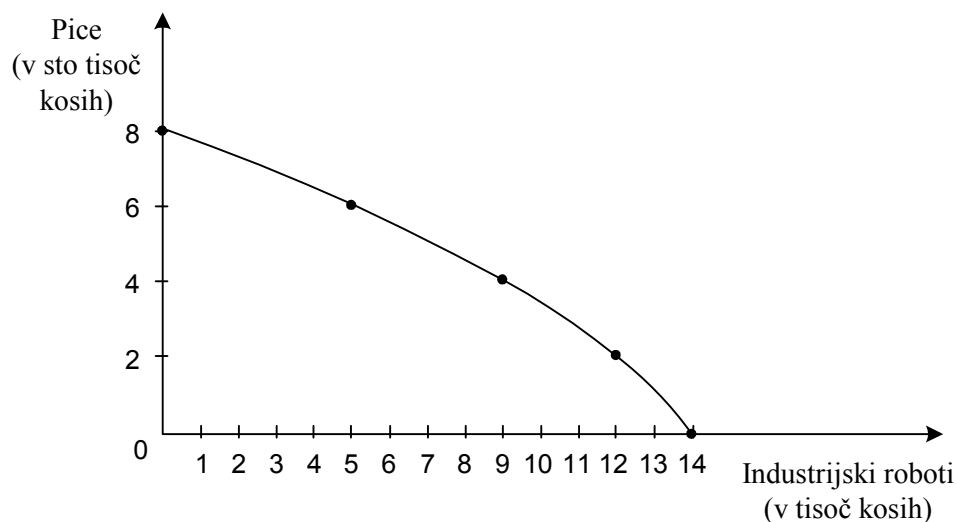
Transformacijska krivulja prikazuje največje možne količine proizvodnje dveh dobrin (pic in industrijskih robotov) v Mazuriji ob dani količini razpoložljivih proizvodnih dejavnikov in učinkovitosti proizvodnih dejavnikov (*ali*: proizvodnih metod *ali*: tehnologije in organizacije dela).

Za pojasnilo, ki vsebuje podčrtani del navedbe, 1 točka.

- b) Za transformacijsko krivuljo države Mazurije, ki se odloča med proizvodnjo pic in industrijskih robotov, imamo naslednje podatke:

Proizvodna izbira	Pice (v sto tisoč kosih)	Industrijski roboti (v tisoč kosih)
A	0	14
B	2	12
C	4	9
D	6	5
E	8	0

Narišite transformacijsko krivuljo države Mazurije v naslednji diagram:

Za pravilno vrisano krivuljo 1 točka

- c) Pri taki transformacijski krivulji, kakršno prikazuje slika, za državo Mazurijo velja:
- če se odloči za proizvodnjo 400.000 pic, lahko hkrati proizvede največ še **9.000** industrijskih robotov. 1 točka
 - če poveča proizvodnjo industrijskih robotov z 9.000 na 12.000 kosov, bo morala proizvodnjo pic (podčrtajte pravilni odgovor) povečati/**zmanjšati** za **200.000** kosov. To spremembo v proizvodnji pic imenujemo **alternativni strošek** dodatnih 3.000 kosov industrijskih robotov;
Za pravilno vpisana (podčrtana) dva podatka oziroma navedbi 1 točka, za tri 2 točki.
 - taka sprememba bi na dolgoročni gospodarski napredek države Mazurije vplivala (podčrtajte pravilni odgovor):
 negativno nevtralnno **pozitivno**
*Za pravilno podčrtano navedbo 1 točka.
 (Skupaj 4 točke)*

- d) Pojasnite, zakaj je transformacijska krivulja države Mazurije padajoča in zakaj je konkavna (izbočena).

Krivulja je padajoča:

ker gre za problem redkosti in nujnosti izbire. Družba je svobodna, ko izbira kombinacijo proizvodnje obeh dobrin, toda če želi povečati proizvodnjo ene dobrine, mora nujno žrtvovati neko količino druge dobrine.

Za pojasnilo, ki obsega podčrtano, 1 točka.

Krivulja je konkavna (izbočena):

ker alternativni (oportunitetni) stroški dodatnih enot ene dobrine naraščajo. Ker so vsi proizvodni dejavniki do neke mere specializirani za proizvodnjo nekaterih dobrin, se moramo za proizvodnjo dodatne enote ene dobrine odpovedati čedalje večjemu številu druge dobrine.

*Za pojasnilo, ki obsega podčrtano, 1 točka.
 (Skupaj 2 točki)*

- e) V nekem trenutku v državi Mazuriji proizvajajo 450.000 kosov pic in 5.500 industrijskih robotov. Pojasnite:

- kaj po ekonomski plati pomeni za državo Mazurijo taka kombinacija proizvodnje:

Pomeni, da Mazurija ni popolnoma izkoristila razpoložljivih proizvodnih dejavnikov, zato izgublja del potencialnega proizvoda.

Za smiselno pojasnilo 1 točka.

- kaj bi morali v državi Mazuriji narediti, da bi povečali proizvodnjo:

Morali bi:

- zmanjšati brezposelnost aktivnega prebivalstva,
- bolje izkoriščati proizvodne zmogljivosti.

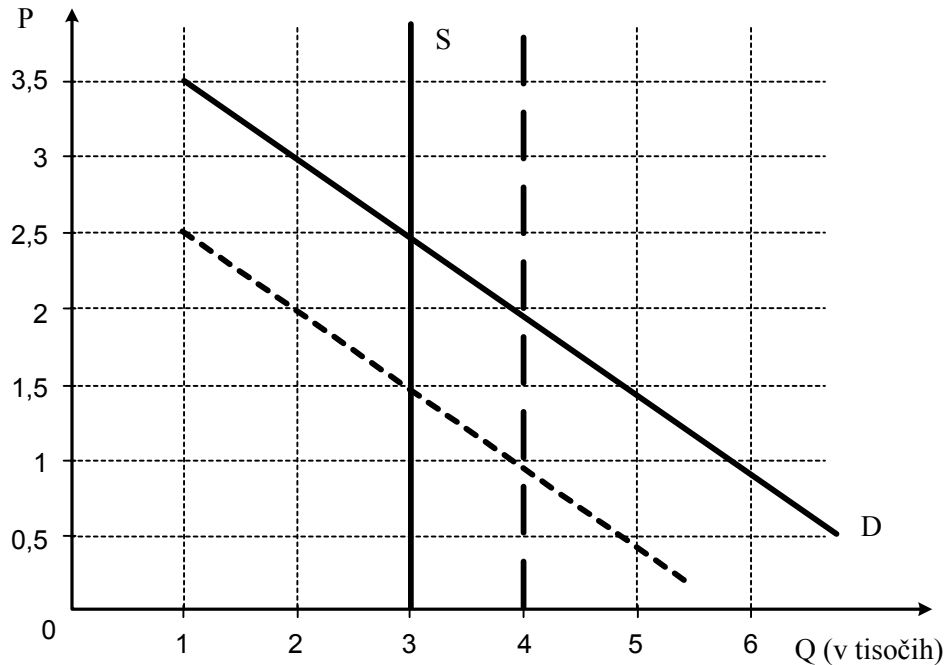
*Za vsaj en smiseln predlog 1 točka.
 (Skupaj 2 točki)*

A02

TRG

Rešitev:

Literatura: M. Glas. Ekonomija 2. Ljubljana: ZRŠŠ. Str. 35–85.

- a) Ravnotežna cena je 2,5 evrov.
Ravnotežna količina je 3000 parkirnih mest. 1 točka
- b) Če bi mestna oblast zaračunavala za uro parkiranja 3 evre, bi bilo v povprečju zasedenih 2000 parkirnih mest. 1 točka
- c) Če bi mestna oblast zaračunavala za uro parkiranja 1 evro, bi znašal zaslužek od vseh zasedenih parkirnih mest za 1 uro parkiranja 3000 evrov. 1 točka
- d) Če bi se cena za uro parkiranja zmanjšala s 3 na 1,5 evra, bi se obseg povpraševanja po parkiranju povečal za 3000 parkirnih mest. Za obe navedbi 1 točka.
- e) Pojasnite:

- kaj nam prikazuje krivulja povpraševanja po parkirnih mestih:

Krivulja povpraševanja nam prikazuje, po koliko parkirnih mestih bi ljudje povpraševali pri različnih cenah za uro parkiranja.

Za smiselno pojasnilo 1 točka.

- zakaj je to padajoča krivulja:

Krivulja je padajoča, ker so kupci pripravljeni več uporabljati plačljiva parkirišča le ob nižji ceni parkiranja.

Za smiselno pojasnilo 1 točka.

- f) Oblika krivulje ponudbe na sliki nam pove, da je ponudba parkirnih mest **popolnoma toga**. 1 točka
koeficient elastičnosti ponudbe $\mu_S = \underline{0}$ 1 točka
- g) Mesto namerava zgraditi v središču mesta novo garažno hišo s 1000 parkirnimi mesti. Če menite, da bo to vplivalo na trg parkirnih mest v mestu, vrišite spremembo s črtkano črto v sliko.
Pravilno vrisana sprememba 1 točka
- h) Mestna oblast je uvedla v mestu brezplačen javni prevoz. Če menite, da bo to vplivalo na trg parkirnih mest v mestu, vrišite spremembo s pikčasto črto v sliko.
Pravilno vrisana sprememba 1 točka

A03**MEZDA IN DOBIČEK****Rešitev:**

Literatura: M. Glas. Ekonomija. Ljubljana: DZS, 1997. Str. 105–113.

- a) Opredelite dva vidika gospodarskega pomena mezde.

Mezda je gospodarsko pomembna z dveh vidikov:

- kot proizvodjalni strošek za podjetja;
- kot dejavnik kupne moči za posameznika.

*Za vsako navedbo 1 točka.
(Skupaj 2 točki)*

- b) Slika prikazuje strukturo mezde v sodobnih gospodarstvih. V prazna polja vpišite manjkajoče dele mezde.

OSNOVNA PLAČA	Individualna ali skupinska spodbuda	Udeležba v dobičku	Razne ugodnosti
---------------	-------------------------------------	--------------------	-----------------

Za vsaj dva dela mezde 1 točka

- c) Opredelite pojem dobička.

Dobiček je dohodek, ki ga prejme podjetnik za vlaganje kapitala v podjetje, za svojo **organizacijsko in upravljavsko funkcijo** v podjetju (ter za tveganje, ki ga prevzema v gospodarski dejavnosti).

Za pravilno opredelitev..... 1 točka

- d) Navedite, katera je temeljna vloga dobička v podjetju.

Temeljna funkcija dobička je, da **zagotavlja akumulacijo**. *1 točka*

- e) Podjetnik Janez je razložil svojemu sinu: »V našem podjetju znamo narediti električna stikala boljše in ceneje kot vsa konkurenca, zato imamo pri vsakem stikalu, ki ga prodamo, večji dobiček kot druga podjetja.«

- Navedite, kako imenujemo dobiček, o katerem je govoril podjetnik Janez.
Tehnološki ali inovacijski ekstradobiček *1 točka*

- Pojasnite, koliko časa ga bo podjetje dosegalo.
Dokler tudi ostala podjetja v panogi ne uvedejo takšne inovacije *1 točka*
(Skupaj 2 točki)

- f) Dopolnite ali obkrožite naslednje pravilne trditve v zvezi z mezdo in dobičkom:

V tržnem gospodarstvu je temeljni motiv podjetnika **maksimiranje** dobička. Če podjetnik nima lastnega kapitala in si ga sposodi, je njegov dobiček sestavljen iz **obresti in podjetniškega dobička**. Podjetnik mora mezde izplačati delavcem **šele po tem, ko prodaja proizvode/ne glede na to, ali je proizvedene proizvode že prodal ali ne**. Če mezdo izrazimo v denarju, gre za **realno/nominalno mezdo**.

*Za vse pravilne rešitve 3 točke, za štiri 2 točki, za tri 1 točka.
(Skupaj največ 3 točke)*

A04

VLOGA DRŽAVE IN EVROPSKA UNIJA

Rešitev:

Literatura: M. Glas. Ekonomija. Ljubljana: DZS. Str. 180–184, 190, 197.

- a) Navedite vsaj štiri področja, na katera se je razširila vloga države v 20. stoletju.

- Zakonsko uravnavanje industrije in trgovine;
- poseganje na trg dela glede razmerja med delavci in delodajalci;
- zagotavljanje infrastrukturnih storitev;
- sodelovanje v proizvodnji blaga in storitev;
- odgovorna je za splošno, makroekonomsko upravljanje gospodarstva;
- vodenje socialne politike;
- družbi daje prvino enotnosti in povezanosti ob skupnih ciljih.

*Za štiri navedena področja 2 točki, za tri ali dve 1 točka.
(Skupaj največ 2 točki)*

- b) Navedite, kako imenujemo koncept vloge države, ki zelo poudarja neodvisnost gospodarstva od državne oblasti.

Imenujemo ga **liberalni koncept države**. 1 točka

- c) Navedite štiri temeljne funkcije, ki jih na ekonomskem področju uresničuje država:

- skrbi za gospodarsko stabilnost;
- zagotavlja polno zaposlenost;
- skrbi za gospodarsko rast
- uravnoveša ekonomske odnose s tujino;
- oblikuje sistem preračunljivosti;
- skrbi za ekološko ravnotežje.

*Za štiri ali tri funkcije 2 točki, za dve funkciji 1 točka.
(Skupaj največ 2 točki)*

- d) Navedite ali dopolnite:

- zakaj so se nekatere evropske države povezale v EU:

Države so spoznale, da kot posamezne države v medsebojni konkurenci težko zdržijo **konkurenčno tekmo proti ZDA in Japonski** (in SEV). 1 točka

- EU danes šteje: 27 članic. 1 točka

To so med drugim (navedite vsaj šest držav, članic Evropske unije):

Avstrija, Italija, Nemčija, Nizozemska, Velika Britanija, Francija, Španija, Portugalska, Grčija, Finska, Švedska, Slovenija ...

Za vsaj šest članic 1 točka
(Skupaj največ 3 točke)

e) Navedite tri temelje, na katerih sloni povezovanje držav v EU:

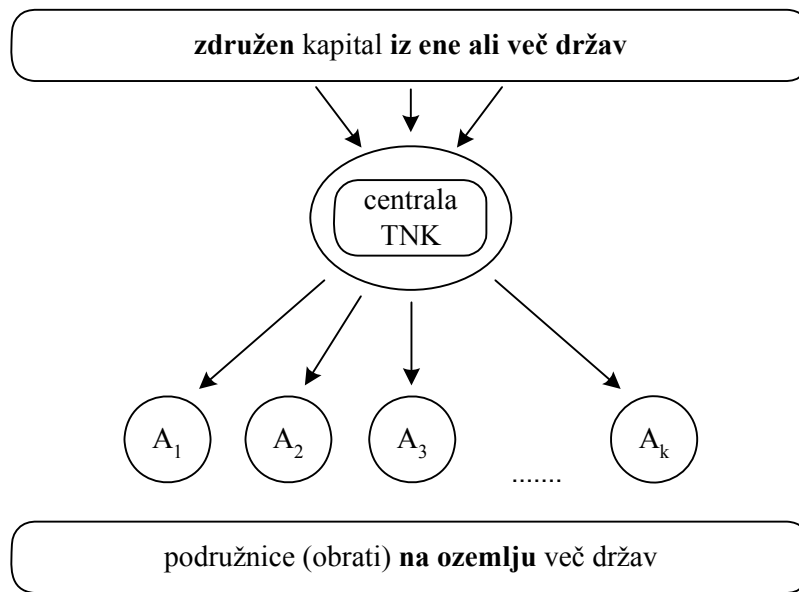
- gospodarski steber – sestavljajo ga tri skupnosti (Evropska skupnost za premog in jeklo, Evropska gospodarska skupnost in Euratom), jedro je Ekonomska gospodarska skupnost;
- skupna zunanja in varnostna politika;
- skupno pravosodje in notranje zadeve;
- prosti pretok blaga in proizvodnih dejavnikov;
- boljša usposobljenost in večja konkurenčnost podjetij navzven.

Za tri navedbe 2 točki, za dve ali eno navedbo 1 točka.
(Skupaj največ 2 točki)

A05**TRANSNACIONALNA KORPORACIJA (TNK)****Rešitev:**

Literatura: M. Glas. Ekonomija.Ljubljana: DZS, 2001. Str. 167–172, 191–193.

- a) Dopolnite sliko (vpišite v okvirje), ki prikazuje logiko delovanja TNK.

Za dve pravilni navedbi 1 točka, za tri navedbe 2 točki.

- b) Prednosti razširitve korporacije v TNK so (dopolnite):

- kapital je pri iskanju dobička bolj **mobilen**, saj išče korporacija sredstva širše, na mednarodnem trgu; *1 točka*

- TNK je ekonomsko zelo močna, saj se finančni kapital in razvojni oddelek zbere **ob centrali**, medtem ko je **proizvodnja** razporejena na več lokacijah po svetu;

Za obe pravilni rešitvi 1 točka.

- z veliko proizvodnjo v več delih sveta, za več trgov, TNK lažje izkoristi prednosti **množične** proizvodnje. Z razporejanjem proizvodnje po svetu izkoristi TNK vse prednosti razlik v **davčnih** sistemih in drugih predpisih.

*Za obe pravilni rešitvi 1 točka.
(Skupaj 3 točke)*

- c) Navedite vsaj tri gospodarske dejavnosti (področja), na katerih delujejo TNK danes.

Področja so: nafta, kovine, kemija, farmacija, strojništvo, turizem, tekstilna industrija, živilska industrija ...

Za navedbo treh področij 1 točka.

- d) Toyota, ki je v letu 2006 proizvedla več kakor 7,7 milijona avtomobilov, ima proizvodne obrate v številnih državah sveta. Za izdelovanje modela Camry je spomladi 2006 odprla obrat v Guangzhou na Kitajskem, leto pozneje pa v Lafayette v ZDA. Navedite vsaj dva razloga, zakaj se je Toyota odločila za naložbe v teh dveh državah.

Država	Razlogi
Kitajska	<ul style="list-style-type: none"> – cenejši proizvodni dejavniki: delovna sila, surovine, energija ... – nov, velik trg – podjetje se izogne carinam in drugim oviram pri izvozu – izkoriščanje davčnih olajšav – milejši ekološki predpisi ...
ZDA	<ul style="list-style-type: none"> – nov, velik trg – velika kupna moč prebivalstva – podjetje se izogne carinam in drugim oviram pri izvozu – visokokvalificirana delovna sila

*Za navedbo 2 razlogov za vsako državo 1 točka.
(Skupaj 2 točki)*

- e) Odpiranje podružnic TNK prinese s seboj številne pozitivne, pa tudi negativne učinke. Naštete vsaj dva pozitivna in dva negativna učinka, ki bi jih lahko povzročila naložba Toyote v Sloveniji.

Pozitivna učinka:

- delovna mesta,
- sodobna tehnologija,
- priliv od davkov v državni proračun,
- ugoden vpliv na podobo Slovenije kot proizvajalke visokokakovostnih avtomobilov,
- povečane možnosti vključevanja slovenskih kooperantov v proizvodnjo posameznih avtomobilskih delov, npr. izpušne cevi (Abramovič), avtomobilske pnevmatike (Sava) ...

Negativna učinka:

- možnost prevlade interesov Toyote nad domačimi interesi,
- zmanjšanje zneska plačanih davkov s transfernimi cenami,
- velika odvisnost od centrale,
- obremenitev okolja.

*Za navedbo vsaj dveh pozitivnih učinkov 1 točka, za navedbo vsaj dveh negativnih učinkov 1 točka.
(Skupaj 2 točki)*

A06**BRUTO DOMAČI PROIZVOD****Rešitev:**

Literatura: N. Hrovatin. Ekonomija 4. Ljubljana: ZRŠŠ. Str. 8–43.

- a) Pojasnite pojem bruto domači proizvod (BDP).

BDP je tržna vrednost vseh končnih proizvodov in storitev, ki jih država proizvede v enem letu.

Ali:

BDP je skupna vrednost proizvedenih dobrin in storitev nekega narodnega gospodarstva brez vrednosti reprodukcijskega materiala.

Ali:

BDP je vsota vseh kategorij končne porabe proizvoda.

Ali:

BDP je vsota dodane vrednosti vseh domačih proizvodnih enot.

Katerakoli navedba 1 točka

- b) Pojasnite pojem bruto nacionalni proizvod ter s primerom pojasnite razliko med bruto domačim proizvodom in bruto nacionalnim proizvodom.

BNP je seštevek tržnih vrednosti vseh končnih proizvodov in storitev, ki so bili proizvedeni s proizvodnimi dejavniki v lasti državljanov obravnavane države. *1 točka*

Primer:

Proizvode tovarne Lek, ki je v švicarski lasti, štejemo v slovenski BDP (narejeni so v Sloveniji), ne štejemo pa jih v slovenski BNP (lastniki niso slovenski državljani).

*Za smiselno naveden primer 1 točka
(Skupaj 2 točki)*

- c) BDP lahko izračunamo tudi po metodi izdatkov.

- Navedite elemente, ki sestavljajo BDP, če ga izračunamo po tej metodi.

Osebna potrošnja (potrošnja gospodinjstev), bruto investicije (potrošnja podjetij), potrošnja države in neto izvoz (izvoz minus uvoz) *1 točka*

- Navedite, kateri od elementov ima največji delež in njegovo približno velikost v slovenskem BDP.

Osebna potrošnja; delež je skoraj 60-odstoten.

Za obe navedbi 1 točka

- Slovenski uvoz je večji od izvoza. Pojasnite, kaj to pomeni z vidika porabe BDP.

To pomeni, da v Sloveniji porabimo celoten domači BDP in še del tujega BDP (kolikor znaša razlika med uvozom in izvozom).

Za smiselno pojasnilo 1 točka

- d) Pojasnite vzrok za razliko med dejansko ustvarjenim in statistično zajetim BDP.

V statistično zajetem BDP ni všteta siva ekonomija (delo na črno in delo, ki ga ljudje opravijo zase, ter ilegalne dejavnosti). Ustvarjeni BDP je večji od statistično zajetega.

Za smiselno pojasnilo 1 točka

- e) Navedite vsaj tri kazalce, ki poleg BDP na prebivalca določajo življenjsko raven prebivalstva:

- demografski kazalci (stopnja rodnosti, smrtnosti, pričakovana življenjska doba);
- kazalci o prehrani;
- kazalci o porabi trajnih potrošnih dobrin (število internetnih priključkov na prebivalca ...);
- kazalci o zdravstvenih razmerah (število bolniških postelj na prebivalca ...);
- kazalci o možnostih izobraževanja (delež mladih, ki nadaljujejo šolanje ...);
- kazalci o delovnih razmerah (dolžina delovnega tedna ...);
- kazalci o razlikah med spoloma (delež žensk na vodilnih položajih ...);
- kazalci o družbenih razmerah (korupcija, kriminal ...).

Za tri navedene kazalce 1 točka. Kandidat lahko navaja skupine kazalcev ali posamezne kazalce.

- f) Navedite približno velikost BDP na prebivalca v Sloveniji in opredelite, kam po razvitosti sodi Slovenija.

Slovenski BDP je približno 14.000 evrov na prebivalca 1 točka

Države s tako velikostjo BDP uvršča Svetovna banka v skupino najbolj razvitih držav. Slovenija sodi med najmanj razvite v tej skupini. Slovenija ima nižji BDP kakor države, ki so bile članice EU pred njo; najbliže je Portugalski. Slovenija je najbolj razvita med tranzicijskimi državami.

*Katerakoli pravilna primerjava 1 točka
(Skupaj 2 točki)*

Del B: ESEJISTIČNE NALOGE

Navodilo za ocenjevanje: Kandidat mora izbrati po eno nalogo iz vsakega sklopa. Odgovarjati mora v vsebinsko zaokroženem sestavku, v katerem predstavi osnovne poglede na izbrani ekonomski problem iz literature in prikaže svoja stališča in ocene. Če kandidat ne odgovarja v zaokroženem sestavku, ali pa so njegovi odgovori sicer pravilni, vendar pretirano skopi in torej nimajo značaja esejske razprave, lahko izgubi pri posamezni nalogi do 2 točki.

PRVI SKLOP NALOG***B01*****KORISTNOST DOBRIN**

Danes smo navajeni, da imamo na razpolago najrazličnejše dobrine, s katerimi zadovoljujemo svoje potrebe in si lajšamo vsakdanjik. Vendar problema relativne redkosti kljub veliki proizvodnji nismo rešili.

Pojasnite pojma absolutna in relativna redkost dobrin ter zakaj je ekonomski problem relativna in ne absolutna redkost. (3 točke) Navedite, v čem je koristnost dobrin, in opredelite pojma celotna in mejna koristnost. (3 točke)

Na primeru piškotov, ki jih na teden potroši družina Sladkosned, pojasnite, kako se z večanjem njihove porabe spreminjata celotna in mejna koristnost piškotov ter kako je njuno spreminjanje povezano. Razlagi dodajte ustrezni sliki krivulj celotne in mejne koristnosti. (4 točke) Pojasnite, kaj nam prikazuje krivulja povpraševanja družine Sladkosned po piškotih, in s padajočo mejno koristnostjo piškotov utemeljite, zakaj je krivulja povpraševanja padajoča. Krivuljo povpraševanja prikažite v ustrezni sliki. (3 točke) Družina ima omejen dohodek in poleg piškotov kupuje še veliko drugih dobrin. Pojasnite, za katero izbiro nakupa različnih dobrin pravimo, da je potrošnikovo ravnotežje, in kako mora družina Sladkosned izbrati dobrine, da bi ga dosegla. (2 točki)

(15 točk)

B02**TRŽNA KONKURENCA IN MONOPOL**

Način in učinkovitost delovanja nekega trga sta opredeljena s konkurenco, tekmovanjem tržnih subjektov, ki si prizadevajo doseči svoj cilj. Navedite in opišite štiri dejavnike, ki naj bi oblikovali konkurenco na nekem trgu. (4 točke) Na trgu se pojavljajo različne oblike konkurence, kot so popolna, monopolna in oligopolna. Medsebojno primerjate popolno, monopolno in oligopolno konkurenco glede na dejavnike, ki opredeljujejo konkurenco na trgu, in za vsako od njih navedite vsaj en primer trga, ki naj bi približno ustrezal posamezni obliki konkurence. (6 točk)

Skozi zgodovino so ekonomisti poudarjali različne poglede na monopol. Navedite in opišite tiste poglede, ki so poudarjali, da monopoli zavirajo družbeni napredek. (3 točke) Pojasnite tudi, zakaj so nekateri ekonomisti podarjali, da monopoli ne zadržujejo razvoja. (2 točki)

(15 točk)

B03**DENAR**

Blagovnega gospodarstva ni brez denarja. Denar je tako z vidika učinkovitega poslovanja pomembna človekova inovacija, ki je olajšala trgovanje in pripeljala do sodobnega poslovanja nasploh. Opišite zgodovinski nastanek denarja in pojasnite, zakaj sta se kot denar uveljavila predvsem srebro in zlato. (5 točk) Da lahko blagovno gospodarstvo normalno deluje, mora biti v gospodarstvu v obtoku potrebna količina denarja.

Zapišite menjalno enačbo, s katero ugotovimo primerno količino denarja v obtoku, in pojasnite, kaj pomeni obtočna hitrost denarja. (2 točki)

Opišite in s sliko prikažite, v kakšni situaciji se v obtoku pojavi preveč denarja, in navedite, kako to vpliva na proizvajalce. (5 točk) Navedite in opišite tudi ukrepe, s katerimi lahko centralna banka zmanjša količino denarja v obtoku. (3 točke)

(15 točk)

B01**KORISTNOST DOBRIN****Rešitev:**

Literatura: M. Glas. Ekonomija 1. Ljubljana: ZRSS. Str. 12–14, 58–74.
M. Glas. Ekonomija 2. Ljubljana: ZRSS. Str. 32–33, 39–40.

Splošna ocenjevalna shema

Dobrine	3 točke
Koristnost	3 točke
Povezanost MU in TU	4 točke
MU in povpraševanje.....	3 točke
Potrošnikovo ravnotežje	2 točki

Odgovor:

Dobrine

Absolutno redke so tiste dobrine, ki jih je malo (fizična količina je majhna). *1 točka*
 Če je neke dobrine manj, kakor znašajo potrebe po njej, gre za relativno redko dobrino. *1 točka*
 Če bi absolutno redke dobrine potrebovali manj, kolikor je je na razpolago, njeno pomanjkanje ne bi bil ekonomski problem. Pri redkosti kot ekonomskem problemu pa ne gre samo za fizično količino dobrin, ampak za razmerje med razpoložljivo količino neke dobrine in potrebo po njej (primer: pšenica).

*Za smiselno pojasnilo relativne redkosti kot ekonomskega problema (lahko s primerom) 1 točka.
(Skupaj največ 3 točke)*

Koristnost

Koristnost dobrin je v tem, da zadovoljijo naše potrebe..... *1 točka*
 Kadar opazujemo celotno zadovoljstvo, ki ga dosežemo s porabo nekaj enot neke dobrine, govorimo o celotni koristnosti. *1 točka*
 Mejna koristnost je količina, za katero se spremeni celotna koristnost, če spremenimo porabo neke dobrine za 1 enoto. *1 točka*

(Skupaj največ 3 točke)

Povezanost MU in TU

Če družina povečuje porabo piškotov, celotna koristnost piškotov narašča, mejna koristnost pa se zmanjšuje. *1 točka*

S porabo vsakega nadaljnega piškota je potreba družine po piškotih vse bolj zadovoljena in celotna koristnost piškotov z večanjem porabe narašča z vse manjšimi prirastki. Mejno koristnost izračunamo kot prirastek celotne koristnosti ob večanju porabe, zato mejna koristnost pada.

Za smiselno pojasnilo 1 točka.

Kandidat lahko doda tudi razlago o tem, kdaj je mejna koristnost negativna.

Za smiselno razlago dobi dodatno točko, če jo je kje drugje v nalogi izgubil.

Slika krivulje celotne koristnosti z vsemi oznakami 1 točka.

Slika krivulje mejne koristnosti z vsemi oznakami 1 točka.

(Skupaj največ 4 točke)

MU in povpraševanje

Krivulja povpraševanja družine Sladkosned po piškotih nam kaže, koliko piškotov je družina pripravljena kupiti pri različni ceni piškotov..... 1 točka

Logika padajoče krivulje povpraševanja:

Družina Sladkosned pri nakupu piškotov ocenjuje koristnost piškotov. Prvi piškoti zadovoljujejo zelo nujne potrebe (ali: imajo visoko mejno koristnost), zato so zanje pripravljene plačati visoko ceno. Vsaka nadaljnja enota piškotov prinaša družini manjšo koristnost, zato jo bodo kupili le pri nižji ceni. ... 1 točka

*Slika krivulje povpraševanja z vsemi oznakami 1 točka.
(Skupaj največ 3 točke)*

Potrošnikovo ravnotežje

Potrošnikovo ravnotežje imenujemo tisto izbiro potrošnika, v kateri bo z danim dohodkom kar najbolj zadovoljil svoje potrebe. 1 točka

Družina mora izbrati dobrine tako, da so mejne koristnosti na porabljeni evro enake za vse dobrine, ki jih kupi. 1 točka

*Kandidat lahko smiselno uporabi enačbo, ki prikazuje potrošnikovo ravnotežje, in prav tako dobi 1 točko.
(Skupaj največ 2 točki)*

B02**TRŽNA KONKURENCA IN MONOPOL****Rešitev:**

Literatura: M. Glas. Ekonomija 2. Ljubljana: ZRSS. Str. 7–19.
M. Glas. Ekonomija. Ljubljana: DZS. Str. 176–177.

Splošna ocenjevalna shema

Dejavniki konkurence	4 točke
Primerjava različnih oblik konkurence s primeri	6 točk
Monopoli in zaviranje napredka	3 točke
Monopoli in spodbujanje napredka	2 točki

Odgovor:

Dejavniki konkurence:

- Število kupcev in prodajalcev; glede na to ločimo več oblik konkurence: oligopol, monopol, monopson ... čim več je ponudnikov in povpraševalcev, večja je konkurenca.
- Stopnja razlikovanja (diferenciacija ali homogenost) blaga, kjer gre za to, ali so istovrstni izdelki v očeh kupcev povsem enaki in ali jih razlikujejo le po ceni.
- Mobilnost proizvodnih dejavnikov – gre za vprašanje, ali obstajajo kakršnekoli ovire, naravne ali umetne, za preseljevanje proizvodnih dejavnikov v druge panoge (donosnejše).
- Racionalno vedenje tržnih subjektov – ali so ponudniki pripravljene prodati blago tistim kupcem, ki ponudijo višjo ceno, da ne diskriminirajo med njimi, in dobra obveščenost o kakovosti in ceni.

*Če kandidat dejavnike samo navede, dobi za vsaj tri navedbe 1 točko.
Za vsak opisan dejavnik 1 točka.
(Skupaj največ 4 točke)*

	Popolna konkurenca	Monopol	Oligopol
Število prodajalcev	Veliko	Eden	Malo
Število kupcev	Veliko	Veliko	Veliko
Stopnja razlikovanja	Kupci ločijo blago samo po ceni, proizvodi so homogeni.	Blago nima nadomestila.	Diferencirani ali istovrstni proizvodi, prodajalci se trudijo z intenzivno reklamo prepričati kupce.
Mobilnost proizvodnih dejavnikov – ovire	Ni ovir za preseljevanje proizvodnih dejavnikov.	Ovire – zlasti kapital	Ovire
Primer	Trg kmetijskih pridelkov	Snaga, vodovod	Avtomobili

*Za vsako značilnost 0,5 točke, vendar skupaj največ 6 točk.
(Skupaj največ 6 točk)*

Monopoli in zaviranje napredka:

- zavestno omejujejo proizvodnjo, da ne bi zbili svojih cen na trgu oziroma da bi jih še zvišali;
- onemogočajo ali zavirajo uporabo tehničnih izumov, ki bi zamenjali donosne proizvode, odkupijo ali blokirajo uporabo številnih patentov;
- pogosto namenoma proizvajajo blago slabše kakovosti, da si zagotovijo s hitrejšo obrabo in zamenjavo večjo prodajo v prihodnje;
- na račun monopolnih ekstraprofitov nekaterih družb so dobički v konkurenčnih panogah občutno nižji;
- zavirajo tehnični napredek, saj ga ne potrebujejo v konkurenčnem boju.

*Vsak opis 1 točka.
(Skupaj največ 3 točke)*

Monopoli in spodbujanje napredka:

- velika podjetja, z večjo monopolno močjo, naj bi več vlagala v inovacije;
- zaradi spremembe cenovne konkurence v necenovno in medpanožno konkurenco so korporacije prisiljene v nenehen tehnični razvoj.

*Vsak opis 1 točka.
(Skupaj največ 2 točki)*

B03**DENAR****Rešitev:**

Literatura: M. Glas. Ekonomija. Ljubljana: DZS. Str. 126–132.
N. Hrovatin. Ekonomija 4. Ljubljana: ZRSŠ. Str. 62–68.

Splošna ocenjevalna shema

Zgodovinski nastanek denarja	5 točk
Menjalna enačba in obtočna hitrost denarja	2 točki
Inflacija	5 točk
Ukrepi banke.....	3 točke

Odgovor:

Zgodovinski nastanek denarja

Dokler je šlo za naključno menjavo (blago A za blago B), je šlo za **naturalno menjavo**. ... 1 točka

Ko se je začela menjava med rodovi širiti, je postala zapletena in je bilo treba opraviti verigo menjav – **verižna menjava** (blago A za blago C, blago C za blago B). 1 točka

Vse to je zahtevalo čas, povzročalo razne stroške, zato se je sčasoma uveljavilo blago, ki so ga bili vsi pripravljene sprejeti v zameno – to blago je postalo **splošno merilo vrednosti ali splošni ekvivalent**. 1 točka

Denar nastane takrat, ko so **kot splošni ekvivalent začeli uporabljati kovine**, ki so izgubile uporabno vrednost in so jih uporabljali izključno v menjavi. 1 točka

Za to, da sta se kot denar uveljavili predvsem zlato in srebro, obstajajo razlogi:

- sta obstojni, nepokvarljivi, nespremenljivi kovini, se zlahka ohranjata, sta preprosto prenosljivi, pri tem se ne obrabljata, sta preprosto deljivi.

*Za tri ali dva razloga 1 točka.
(Skupaj največ 5 točk)*

Menjalna enačba in obtočna hitrost denarja

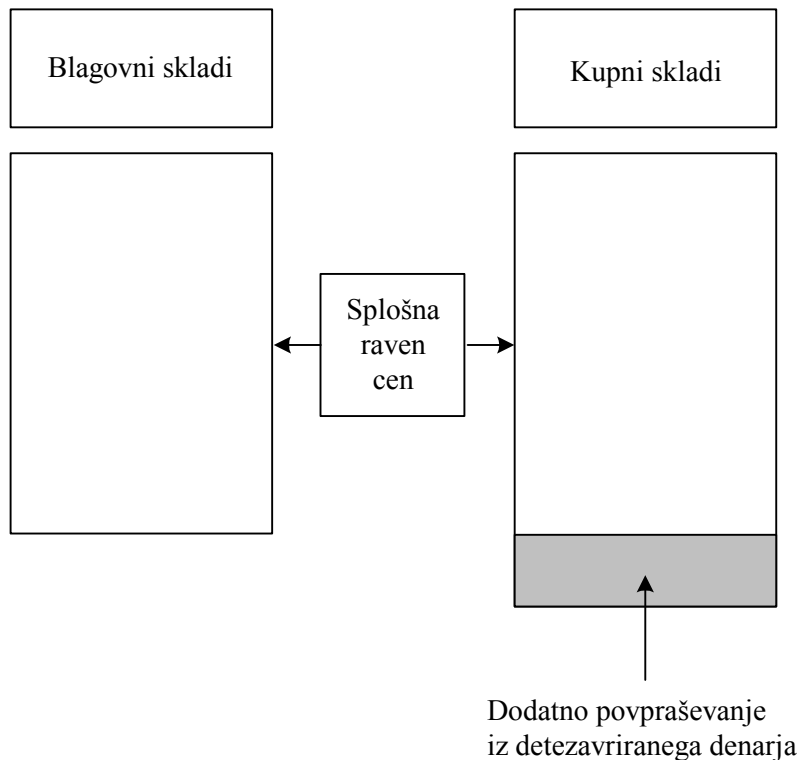
Obtočna hitrost denarja nam pove, kolikokrat uporabimo isti denar v menjavi v nekem obdobju
..... 1 točka

$M = \frac{P \times Q}{V}$ 1 točka

(Skupaj največ 2 točki)

Inflacija

Če je v obtoku preveč denarja, pride do inflacije (ali: pojavi se pritisk za zvišanje splošne ravni cen) 1 točka

Slika z vsemi oznakami..... 2 točki

Pomanjkljiva slika..... 1 točka

Vpliv inflacije na proizvajalce:

- nizka stopnja inflacije je pomembna za proizvajalce, ker lahko prodajo blago po višji ceni, in to jih spodbuja k večanju proizvodnje;
- visoka stopnja inflacije povzroča negotovost in usmerja proizvajalce k špekulacijam.

Za vsako navedbo 1 točka. Skupaj največ 2 točki.
(Skupaj največ 5 točk)

Ukrepi banke

Ukrepi centralne banke:

- zviša (eskontno) obrestno mero, s tem skrči obseg kreditov in zmanjša povpraševanje po denarju;
- zviša stopnjo obvezne rezerve, tako poslovnim bankam ostane manj denarja za kredite;
- prodaja državne vrednostne papirje in s tem zmanjšuje ponudbo denarja na odprtem trgu.

Vsaka navedba 1 točka.
(Skupaj največ 3 točke)

DRUGI SKLOP NALOG**B04****DEJAVNIKI POTENCIALNEGA BDP SLOVENIJE IN SIVA EKONOMIJA**

Družbeno bogastvo, ki je bodisi naravno bodisi proizvedeno, je skupaj s prebivalstvom najpomembnejši dejavnik potencialnega BDP.

Velikost BDP neke države je odvisna predvsem od družbenoekonomskih značilnosti prebivalstva. Navedite in pojasnite, kako delimo prebivalstvo po naravi aktivnosti. (3 točke) Pojasnite, katere prebivalce štejemo med zaposlene in katere med brezposelne, in pojasnite, zakaj je doseganje čim večje stopnje zaposlenosti eden izmed osnovnih gospodarskih ciljev vsake države. (4 točke)

Med naravno bogastvo družbe uvrščamo tudi energetske vire. Navedite energetske vire, ki jih ima Slovenija na voljo, in pojasnite, kakšna je preskrbljenost Slovenije s posameznim energijskim virom. (2 točki) Opreделите proizvedeno bogastvo (1 točka) in natančno, tudi s primeri pojasnite, kako ga delimo. (3 točke)

Ustvarjeni BDP je praviloma večji od statistično prikazanega. Pojasnite, katere dejavnosti štejemo v sivo ekonomijo, in ocenite delež sive ekonomije v slovenskem BDP. (2 točki)

(15 točk)

B05**FISKALNA POLITIKA**

Fiskalna politika je poleg denarne najpomembnejša ekonomska politika.

Opreделите pojem fiskalne politike, navedite njene instrumente in pojasnite, kdo je nosilec fiskalne politike v Sloveniji. (3 točke) Slovenija spremlja vse javnofinančne tokove v globalni bilanci javnega financiranja. Navedite štiri javnofinančne blagajne, katerih konsolidirani izkaz javnofinančnih tokov je globalna bilanca javnega financiranja. (1 točka)

Največji delež javnofinančnih prihodkov predstavljajo tekoči prihodki. Navedite prihodke, ki jih uvrščamo med tekoče, in napišite, kolikšen je približno delež tekočih prihodkov v javnofinančnih prihodkih Slovenije. (2 točki) Pojasnite, kdo so davčni zavezanci. (1 točka)

Pomemben delež javnofinančnih odhodkov predstavljajo transferji. Natančno opredelite pojem transferja z vidika njegovega prejemnika in s stališča države ter navedite vrste transferjev v javnofinančnih odhodkih Slovenije. (5 točk)

Pojasnite prerazdelitveno funkcijo fiskalne politike in razložite, kako se kaže v slovenski dohodninski lestvici. (3 točke)

(15 točk)

B06**MEDNARODNE EKONOMSKE INTEGRACIJE IN SLOVENIJA**

V svetu obstaja več mednarodnih ekonomskih integracij, ki jih ločimo po različnih merilih. Pojasnite, katere vrste mednarodnih ekonomskih integracij razlikujemo glede na stopnjo integriranja, in na kratko pojasnite njihove značilnosti. (4 točke) Navedite in pojasnite vsaj tri cilje ekonomskih integracij. (3 točke)

Slovenija je postala polnopravna članica EU 1. maja 2004. Pojasnite, kako je vstop Slovenije v EU vplival na njeno trgovanje z državami, ki so nastale na ozemlju nekdanje Jugoslavije, in kako na trgovanje z državami članicami EU. (2 točki)

Pojasnite, kaj je Evropska monetarna unija, in navedite vsaj pet držav, ki so poleg Slovenije članice EMU. Pojasnite konvergenčne kriterije, ki jih je morala Slovenija izpolniti pred prevzemom evra, in navedite vsaj en razlog, zakaj je Slovenija prevzela evro. (6 točk)

(15 točk)

B04**DEJAVNIKI POTENCIALNEGA BDP SLOVENIJE IN SIVA EKONOMIJA****Rešitev:**

Literatura: N. Hrovatin. Ekonomija 4: razvojne poti slovenskega gospodarstva.
Ljubljana: ZRSŠ, 2004. Str. 20–43.

Splošna ocenjevalna shema

Prebivalstvo	3 točke
Zaposlenost prebivalstva	4 točke
Naravno bogastvo	2 točki
Proizvedeno bogastvo	4 točke
Siva ekonomija	2 točki

Odgovor:

Prebivalstvo

Po naravi aktivnosti delimo prebivalstvo na:

- aktivno prebivalstvo so vse osebe, starejše od 15 let, ki opravljajo poklic in za svoje delo prejemajo dohodke v denarju in naravi, ter osebe, ki ne opravljajo poklica (brezposelni, osebe na služenju vojaškega roka, v priporu in zaporu);
- ali: vsebuje dve kategoriji: tiste, ki delajo (zaposlene), in brezposelne,
- osebe z lastnimi dohodki so neaktivne osebe, ki so ekonomsko samostojne, ker prejemajo dohodke (ali: upokojenci, delovni invalidi, štipendisti, prejemniki socialne podpore in rente),
- vzdrževano prebivalstvo so osebe, ki nimajo lastnih sredstev za preživljanje in jih zato vzdržujejo starši, sorodniki ali drugi.

Za vsak naveden in opisan dejavnik 1 točka.

*Če kandidat kategorije samo našteje, dobi za vse tri naštete 1 točko.
(Skupaj 3 točke)*

Zaposlenost prebivalstva

Med zaposlene prebivalce štejemo tiste, ki opravljajo kakršnokoli plačano delo ne glede na to, ali trenutno delajo ali so na dopustu, bolniškem dopustu ali začasno ne delajo zaradi stavk, ali: tiste, ki so zaposleni za določen ali nedoločen čas in so registrirani na Zavodu za zaposlovanje kot zaposleni.

Za smiselno opredelitev 1 točka.

Med brezposelne štejemo tiste prebivalce, ki nimajo zaposlitve, vendar aktivno iščejo zaposlitev.

Za smiselno opredelitev 1 točka.

Doseganje čim večje stopnje zaposlenosti je eden osnovnih narodnogospodarskih ciljev vsake države. Če so prebivalci brezposelni, so ure, ko bi lahko delali, a ne delajo, ker niso zaposleni, za vedno izgubljene. S tem je država izgubila del potencialnega BDP. Dejanski BDP je nižji, kakor bi lahko bil, zaradi izgubljenih delovnih ur.

*Za pojasnilo, ki smiselno povezuje brezposelnost in vsakega izmed obeh podčrtanih pojmov, 1 točka.
Skupaj 2 točki*

Kandidat lahko odgovarja tudi na primeru transformacijske krivulje. Za smiselno povezavo točke na krivulji s polno zaposlenostjo proizvodnih dejavnikov (npr. delavcev) in točke pod krivuljo z nepopolno zaposlenostjo proizvodnih dejavnikov (npr. brezposelnost) 1 točka.

*Skupaj 2 točki
(Skupaj 4 točke)*

Naravno bogastvo

Energetski viri:

- vodna energija – Slovenija je dobro preskrbljena z vodno energijo (elektrarne na Savi, Dravi, Soči)
- premog – slabe kakovosti (rjavi premog, lignit), pridobivanje je drago (zasavski rudniki so v zapiranju)
- nafta in zemeljski plin – skorajda ni, vezanost na uvoz
- drugi viri – jedrska elektrarna v Krškem (uvoz virov), vetrnice ...

*Za vsak naveden in opisan energetski vir 1 točka.
Če kandidat vire samo našteva, dobi za tri naštete 1 točko.
(Skupaj 2 točki)*

Proizvedeno bogastvo

Proizvedeno bogastvo je vse tisto, kar država proizvede in ne obstaja že samo v naravi.

Za smiselno pojasnilo 1 točka.

Proizvedeno bogastvo sestavljajo:

- osnovni skladi so vrednosti osnovnih sredstev v:
 - podjetjih (stroji, naprave, zgradbe, zemlja),
 - drugih ustanovah in prebivalstvu (stanovanjske stavbe, šole, bolnišnice, gledališča),
 - javnih dobrinah (ceste, železniški tiri, mostovi).
- zaloge so:
 - poslovne (zaloge reprodukcijskega materiala, nedokončanih proizvodov),
 - v gospodinjstvih (trajne potrošne dobrine – avtomobili, televizorji ipd., in tekoče zaloge – hrana, kurjava ipd.)

*Če kandidat proizvedeno bogastvo samo razdeli, dobi 1 točko. Za vsak opis dela proizvedenega bogastva, pri katerem navede vsaj eno alinejo s primerom, dobi kandidat 1 točko. Skupaj 3 točke.
(Skupaj 4 točke)*

Siva ekonomija

V sivo ekonomijo štejemo:

- delo, opravljeno na črno, za katero ljudje ne plačujejo davkov (popoldanska neprijavljena obrt, popoldansko vrtičkarstvo in kmetovanje, čiščenje stanovanja, čuvanje otrok ...);
- delo, ki ga ljudje opravijo zase (npr. gospodinjsko delo, hišna popravila, konjički ipd.);
- prepovedane (ilegalne) dejavnosti: trgovina z orožjem, prostitucija, trgovina z mamili ipd.

*Za katerokoli navedeno pojavno obliko z vsaj enim primerom 1 točka.
Če kandidat primerov ne navaja, dobi za vsaj dve pravilno navedeni obliki sive ekonomije 1 točko.*

Siva ekonomija znaša okoli 24 % BDP.

*Za oceno med 20–30 % 1 točka.
(Skupaj 2 točki)*

B05**FISKALNA POLITIKA****Rešitev:**

Literatura: N. Hrovatin. Ekonomija 4: razvojne poti slovenskega gospodarstva.
Ljubljana: ZRSŠ, 2004. Str. 51–61.

Splošna ocenjevalna shema

Fiskalna politika	3 točke
Javnofinančne blagajne, prihodki in davčni zavezanci	4 točke
Transferji	5 točk
Prerazdelitvena funkcija fiskalne politike	3 točke

Odgovor:

Fiskalna politika

Fiskalno politiko opredelimo kot sistem ukrepov, s katerimi država vpliva na javnofinančne prihodke in odhodke.

Za pravilno opredelitev 1 točka.

Instrumenti fiskalne politike so javnofinančni prihodki in javnofinančni odhodki.

Za pravilno pojasnilo 1 točka.

Nosilca fiskalne politike sta vlada (in parlament).

*Za pravilno navedbo 1 točka.
(Skupaj 3 točke)*

Javnofinančne blagajne, prihodki in davčni zavezanci

Javnofinančne blagajne so:

- državni proračun
- občinski proračuni
- Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje
- Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

Za vsaj dve navedeni blagajni 1 točka.

Med tekoče prihodke uvrščamo davčne prihodke in nedavčne prihodke.

*Za pravilno navedbo 1 točka.
Kandidat lahko navaja tudi posamezne vrste davkov.
Za vsaj štiri pravilno navedene davke prejme 1 točko.*

Tekoči prihodki predstavljajo 98 % vseh javnofinančnih prihodkov.

Za pravilno navedbo 1 točka.

Davčni zavezanci so fizične in pravne osebe, ki morajo plačevati davek.

*Za pravilno navedbo 1 točka.
(Skupaj 4 točke)*

Transferji

Z izrazom transferji označujemo prejemek, ki ga dobijo prejemniki zastonj, saj od njih ne zahteva, da opravi kako storitev ali dobavi blago. Za pridobitev transferja pa morajo prejemniki izpolnjevati pogoje na osnovi zakonsko določenih meril.

Za opredelitev, ki vsebuje vsaj dve od podčrtanih navedb, 1 točka, za natančnejšo opredelitev, ki vsebuje vse navedbe, 2 točki.

Za prejemnika je transfer prejemek, za državo je izdatek.

Za smiselno pojasnilo 1 točka.

Vrste transferjev: tekoči transferji (ali: transferji posameznikom in gospodinjstvom – socialni transferji, transferji neprofitnim organizacijam in ustanovam, tekoči transferji v tujino) in investicijski transferji.

*Za vsako navedbo transferja 1 točka, skupaj največ 2 točki.
(Skupaj 5 točk)*

Prerazdelitvena funkcija davčne politike

Prerazdelitvena funkcija davčne politike izhaja iz skrbi za enakomernejšo porazdelitev dohodka in bogastva. Če bi država razdelitev v celoti prepustila trgu, bi veliko nesposobnih za delo, bolnih ipd. ostalo brez dohodkov, odhodki od dela najslabše plačanih pa ne bi zadoščali za pokrivanje najnujnejših potreb gospodinjstev.

*Za pojasnilo, ki vsebuje označeno, 1 točka, za podrobnejše pojasnilo 2 točki.
Skupaj 2 točki*

Prerazdelitvena funkcija davčne politike se kaže s progresivno obdavčitvijo dohodkov (ali: davčna stopnja je najnižja v prvem razredu dohodninske lestvice, v vsakem naslednjem razredu je nekoliko višja).

*Za pravilno pojasnilo 1 točka.
(Skupaj 3 točke)*

B06**MEDNARODNE EKONOMSKE INTEGRACIJE IN SLOVENIJA****Rešitev:**

Literatura: N. Hrovatin. Ekonomija 4: razvojne poti slovenskega gospodarstva.
Ljubljana: ZRSŠ, 2004. Str. 68–69, 82–92.

Splošna ocenjevalna shema

Ekonomske integracije.....	4 točke
Cilji ekonomskih integracij	3 točke
Slovenija in EU	2 točki
Slovenija in EMU	6 točk

Odgovor:

Ekonomske integracije

Vrste mednarodnih ekonomskih integracij glede na stopnjo integriranja:

- območje proste trgovine: odpravljene so vse ovire za trgovanje med državami članicami;
- carinska unija: odprava carin med državami članicami, ohranijo in poenotijo pa se carine v trgovanju s tretjimi državami;
- skupni trg: carinska unija, ki odpravi tudi necarinske omejitve trgovanja in omejitve glede področja pretoka proizvodnih dejavnikov;
- ekonomska (gospodarska) unija: skupni trg, fiksni devizni tečaj in usklajenost oziroma koordinacija gospodarskih politik;
- popolna ekonomska integracija: gospodarska unija, ki ima enotno valuto, skupno centralno banko in skupno gospodarsko politiko.

Za navedbo in opis posamezne stopnje 1 točka.

*Če kandidat stopnje integracije samo navaja, dobi za tri navedbe 1 točko, za pet navedb 2 točki.
(Skupaj 4 točke)*

Cilji ekonomskih integracij

Najpogostejši cilji so:

- povečanje proizvodnje v državi zaradi specializacije, ki je posledica uresničevanja načel primerjalnih prednosti v čim bolj liberaliziranem gospodarskem sodelovanju,
- pocenitev proizvodnje zaradi prihrankov obsega, ki jih omogoča množična proizvodnja na razširjenem trgu,
- izboljšanje odnosov menjave med državami članicami glede na preostali svet,
- trajnejše izboljševanje gospodarnosti poslovanja zaradi povečane konkurence proizvajalcev različnih držav,
- prestrukturiranje proizvodnje v državah članicah,
- lažje uresničevanje in uvajanje skupnih političnih in ideoloških ciljev.

*Za pojasnilo vsakega cilja ekonomskih integracij 1 točka.
(Skupaj 3 točke)*

Slovenija in EU

Izvoz v države, ki so nastale na ozemlju nekdanje Jugoslavije (Hrvaška, Makedonija ...), se je zmanjšal, obseg menjave z državami članicami EU pa povečal.

Za smiselno pojasnilo 1 točka.

Menjava z državami članicami EU se je povečala zaradi odprave carinskih in necarinskih omejitev trgovanja (ali: uveljavljanja skupnega trga). Z vstopom v EU je morala Slovenija spoštovati pravila zunanjetrgovinske politike EU in prevzeti carinsko tarifo EU. Zato je morala razveljaviti nekatere sporazume o prosti trgovini, npr. z Makedonijo, Hrvaško.

*Za pojasnilo, ki vsebuje navedbo, zakaj se je obseg menjave spremenil za vsaj eno skupino držav, 1 točka.
(Skupaj 2 točki)*

Slovenija in EMU

EMU združuje države članice EU, v katerih je evro zakonito plačilno sredstvo (ali: ki so prevzele skupno valuto evro).

Za pravilno opredelitev EMU 1 točka.

Države članice EMU so: Slovenija, Avstrija, Italija, Nemčija, Grčija, Španija, Portugalska, Finska, Belgija, Nizozemska, Francija, Irska.

Za pet držav članic EMU 1 točka.

Pogoji za pridružitvev Evropski monetarni uniji so:

- monetarni: omejitve v zvezi z inflacijo (stopnja inflacije države kandidatke ne sme biti višja od povprečne stopnje inflacije treh držav z najnižjo stopnjo, povečane za 1,5 odstotne točke) in višino obrestnih mer (obrestna mera ne sme biti višja od povprečne obrestne mere treh držav z najnižjo obrestno mero, povečane za 2 odstotni točki);
- fiskalni: omejitve v zvezi z javnofinančnim primanjkljajem v tekočem letu (največ 3 % BDP) in javnim dolgom (60 % BDP).

*Če kandidat pravilno navede obe skupini pogojev, dobi 1 točko.
Za dodatno navedbo dveh pogojev v vsaki skupini dobi še 1 točko.
Skupaj 3 točke*

Z vstopom v EMU je Slovenija:

- zmanjšala valutna tveganja,
- povečala preglednost nad cenami,
- povečala konkurenčnost gospodarstva.

*Za katerokoli smiselno navedbo 1 točka.
(Skupaj 6 točk)*